BESCHRIJVING VAN EENE NIEUWE SOORT VAN

EUPELMOÏDE,

BENEVENS EENIGE AANTEEKENINGEN

DOOR

G. A. SIX.

Dikwijls vang ik zeer kleine, maar tevens zeer fraai gekleurde en als beschilderde *Pteromalinen*, die ik meestal uit gebrek aan genoegzame literatuur niet of niet met zekerheid kan bestemmen. Zoo zag ik een paar dagen geleden, uit mijnen tuin komende, op mijne kleederen eene bijzonder kleine sluipwesp zitten, welke ik door eene sterk vergrootende loupe beschouwde en die mij door hare met metaalglans schitterende kleurenpracht en hare fraai gevlekte vleugels zoo merkwaardig voorkwam, dat ik beproefde er eene afbeelding van te maken.

Bij het onderzoek naar de groep van Pteromalinen of Chalciditen (want beide namen worden voor dezelfde familie gebruikt) bleek mij dat het gebragt moest worden tot de groep (familie voor Förster) der Eupelmoïden. Er zijn namelijk vijf leedjes in de tarsen aanwezig, de achterdijen zijn niet buitengemeen gezwollen, maar de middenscheenen van een langen doorn voorzien, de sprieten uit meer dan acht leedjes zamengesteld en het achterhoofd niet in scherpen rand eindigende. Alleen het laatste karakter bleef wegens de bijzondere kleinheid van het voorwerp eenigzins onzeker. Mogt ik mij hierin vergissen, dan zoude de soort tot de groep der Encyrtoïden moeten gebragt worden, in welke *Encyrtus dendripennis* Ratz. in vorm van sprieten en

kleurverdeeling op ligchaam en vleugels mijne soort zeer nabij komt. Het schijnt mij evenwel toe, dat, had ik mij ook in den vorm van het achterhoofd vergist, het beloop der onderrandader in de voorvleugels niet toelaten dit wespje in het geslacht *Encyrtus* op te nemen. De gevlektheid der vleugels wijst wel terstond op eene verwantschap met het geslacht *Telegraphus*, maar de vorm der sprieten is daarvan zoo geheel afwijkend, dat de overeenkomst slechts oppervlakkig blijkt te zijn.

Om het geslacht te bepalen, heb ik Förster's tabellen ter hand genomen en kwam bij vergelijking tot het geslacht *Charitopus*. Daar Förster evenwel daarvan, voor zoo ver mij bekend is, nog niets meer gegeven heeft dan de zeer korte opgave van het onderscheid met *Eupelmus* Dalm. en het dus onzeker is of het geslacht *Charitopus* wel kan aangenomen worden, zoo heb ik verkozen voorloopig het diertje tot het geslacht *Eupelmus* te rekenen en noem de soort

EUPELMUS PICTIPENNIS *mihi*.

Lengte minder dan $\frac{1}{2}$ millimeter.

Kop goudgroen met bruine oogen. Voorste gedeelte van den thorax blaauwgroen met zeer donkere vlek in het midden; schildje en metathorax goudgroen. Achterlijf violet-purperkleurig, alles glinsterend door metaalglans.

De voelhorens bestaan uit 11 leedjes, waarvan het 1^e zoo digt bij den mond is ingeplant, dat het onder het voorhoofd verborgen blijft, wanneer het insect van boven bezien wordt; dit lid heeft bijna $\frac{1}{3}$ der lengte van den voelspriet en is het grootste. Het 2^e lid is slechts $\frac{1}{3}$ van het eerste. De vier daarop volgende leden zijn klein en te zamen slechts even lang als het 2^e. Het 7^e en 8^e zijn gezamenlijk ruim zoo groot als de twee voorgaande leedjes te zamen. De eivormige knop bestaat uit 3 leedjes en is ruim zoo groot als de beide voorgaande leden. De kleur der sprieten is zwart, behalve het 7^e en 8^e lid, die wit zijn.

De heupen en dijen zijn zwart; de basis der overigens geelachtig witte voorscheenen is zwartachtig; de middenscheenen

zijn geheel geelachtig wit met den langen doorn aan hun end, die even lang is als het eerste lid der tarsen. De achterscheenen zijn zwart, behalve de vuilwitte knie, van welke kleur mede zijn het kromme haakje aan het einde der voorscheenen en de tarsen, wier klaauwtjes evenwel weder zwart zijn. Aan de middentars is het 1e lid even lang als de vier overigen te zamen.

De vleugels hebben geene andere aderen dan de rand- en onderrandader, waarvan de tweede zich op het eerste derdedeel der vleugellengte met de randader vereenigt, ter plaatse waar het eerste vlekje staat. Beide loopen dan vereenigd tot het tweede vlekje, waar de onderrandader nog voor het midden der vleugellengte eindigt, waarschijnlijk in een hoornachtig plekje dat evenwel door de donkere kleur der vlek niet te onderscheiden is. Het 3e vleugelvlekje staat op $\frac{3}{4}$, het 4e op het einde van den voorrand. De drie eersten staan loodregt op den voorrand, het vierde is zeer scheef gerigt naar den vleugelwortel. Het 1e, 3e en 4e vlekje zijn wigvormig, het 2e daarentegen is bijna vierkant en veel kleiner. De groote, lichtere vlek welke zich in de lengte over het midden van den vleugel uitstrekt, verdeelt zich aan het eind in 3 stralen, die den buitenrand bereiken, de bovenste pijl-, de beide anderen wigvormig. Omtrent het midden van den achterrand ziet men nog een donkerder vlekje, dat scheef naar het vereenigingspunt van rand- en onderrandader gerigt is.

De ondervleugels zijn sikkelvormig en smal; hun voorrand heeft drie bogten. Alle vleugels dragen op de bovenvlakte zeer kleine haartjes; de buiten- en achterrand zijn met eene franje van eenigzins langere haartjes versierd.

Gevangen bij Utrecht op den 8sten Junij dezes jaars.

Verklaring der figuren.

a. Natuurlijke grootte van het insect.
b. Het insect, sterk vergroot.
c. Een voelhoorn, sterk vergroot.
d. Middenscheen met zijn doorn en tars.
e. Voorrand des vleugels aan het basaal-gedeelte om het beloop der aderen te laten zien.

Ik neem deze gelegenheid waar om tevens te vermelden dat ik in Julij bij Utrecht, in eene haag, den *Sciatheras trichotus* Ratzb. (*Die Ichneum. der Forstins.* 5e deel, pag. 209, taf. III, f. 1) heb gevonden, welke zeldzame Pteromalus zich vooral onderscheidt door een kam tusschen de inplanting der voelhoorns en een haarbundeltje aan den voorrand der voorvleugels, daar waar de onderrandader zich met de randader vereenigt. Volgens Förster was dit insect reeds vroeger door Westwood *Cerocephala cornigera* genoemd (*Hymen. Stud.* II, pag. 41.).

Encyrtus nubilipennis Walk. voor welk insect Forst. l. c p. 58 het geslacht *Habrolepis* schiep, zoo merkwaardig door 2 lamellen aan het achterhoofd en op het einde van het schildje (zie fig. *f* en *g*) heeft ook zeer schoone vleugels (fig. *h*). Ik ving er te Driebergen twee exemplaren van.

Dicelloceras vibrans Menz. (*Stettiner Ent. Zeitung*, Jahrg. 1855, pag. 270, tab. 4), eene zwarte soort van Pteromaline, die meer springt dan vliegt en welke in het door Förster in 1856 uitgegeven werk: *Hymenopterologische Studien* niet opgegeven wordt, ving ik dikwijls in het Driebergsche bosch op den grond tusschen heideplanten, te gelijk met eene zeer na verwante roodbruine soort, waarvan ik eerst steeds ongevleugelde exemplaren ving, welke door den heer Snellen van Vollenhoven als *Ectroma fulvescens* Westw. = *Eupelmus rufescens* Dalm. gedetermineerd werden, zal zeker voortaan *Dicelloceras rufescens* moeten genoemd worden.

Op de plaat stelt fig. *i* een voelspriet voor van *Dicelloceras*, *j* een vleugel van *D. vibrans* en *k* een vleugel van *D. rufescens*.
